

Nr 116.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning till svenska turistföreningen av visst område vid Västra Vålådalen i Jämtlands län; given Stockholms slott den 28 februari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ERIKSSON, BERGQUIST, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

I en den 6 december 1935 dagtecknad skrift har svenska turistföreningen hos Kungl. Maj:t anhållit att med äganderätt få förvärva vissa till föreningen upplåtna markområden å kronan tillhöriga hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Vallbo nr 1(1¹) vid Västra Vålådalen i Undersåkers socken av Jämtlands län.

Nämnda hemman inköptes av kronan genom Kungl. Maj:ts beslut den 7 oktober 1898 i och för utvidgning av renbetesfjällen. Den 30 december samma år erhöll kronan lagfart å hemmanet.

Turistföreningen disponerar för närvarande vid Västra Vålådalen två områden, det ena omfattande cirka 2.9 hektar och det andra cirka 0.09 hektar. Dessa båda områden ha från och med den 14 mars 1935 upplåtits till föreningen genom ett den 10 och 13 maj 1935 mellan länsstyrelsen i Jämtlands län och föreningen ingånget kontrakt. I detta stipuleras bland annat, att områdena mot en årlig avgift av 50 kronor utarrenderas till föreningen så länge de av föreningen användas, det större området för turiststation och eventuellt de ytterligare byggnader, som oundgängligen erfordras för turiströrelsens bedrivande, och det mindre för en skid- eller vilstuga. Genom kontraktet annullerades ett tidigare, i september 1921 utfärdat kontrakt, varigenom vederbörande lappfogde på 50 år, räknat från och med den 14 mars 1922, mot en årlig arrendavgift av 20 kronor till föreningen upplåtit ett område om 1.0759 hektar, vilket utgör en del av nyss omnämnda område om 2.9 hektar. De områden, varom nu är fråga, finnas återgivna å en handlingarna i ärendet bifogad kartsbild.

Till stöd för sin framställning har *svenska turistföreningen* anfört i huvudsak följande.

Under hela sin 50-åriga tillvaro har turistföreningen varit hänvisad till att finansiera all sin verksamhet huvudsakligen från de inkomster, som inflyta genom medlemmarnas avgifter. Något understöd från det allmänna har föreningen icke åtnjutit, bortsett från några mindre anslag för speciella ändamål. Föreningen har icke heller hittills behövt beträda lånevägen annat än tillfälligtvis i avbidan på uppbörderna av ledamotsavgifterna. Vid utgången av 1935 torde föreningen kunna beräknas ha 142,000 medlemmar. Föreningen har sålunda för närvarande icke några stående skulder. Det oaktat har föreningens ekonomiska ställning under de senare åren i viss mån kommit i ett annat läge. Den utomordentliga utvecklingen på alla områden, som också i hög grad berör reselivet, ställer ständigt nya och stora krav på föreningen. Samtidigt har föreningen själv ansett det erforderligt att i allt högre grad inrikta sin verksamhet dels på en mera socialt betonad verksamhet, åsyftande att främja de ekonomiskt mindre välsituerade samhällsgruppernas färder, och dels på ett starkare betonande av kulturbygden, städerna och arbetslivet av i dag.

Denna utveckling medför, att turistföreningen trots stegrade inkomster genom fortgående medlemsökning får allt svårare att ekonomiskt tillgodose verksamheten i fjällen. Även på detta område står föreningen emellertid inför nödvändigheten att göra nya, högst betydande insatser. Samtliga föreningens turiststationer med undantag av Nya Sylstationen måste betecknas såsom i vissa avseenden omoderna och torde inom en nära framtid kräva kostsamma ombyggnader för att framträda i ett skick som — med bibehållande av den enkelhet sakens natur kräver — likväl är ägnat att tillfredsställa nutida krav särskilt ur hygienisk synpunkt. Men även högst betydande utvidgningar och nybyggnader äro erforderliga, icke blott i fråga om turiststationerna utan även beträffande de vanliga fjällstugorna.

Om turistföreningen skall kunna möta de stora krav, som sålunda ställas på dess verksamhet i fjällen, kan föreningen icke undgå att beträda lånevägen. Men härför möter ett oöverstigligt hinder. Föreningen kan nämligen icke genom inteckning ställa sina anläggningar som säkerhet, eftersom dessa samtliga ligga på ofri grund, nämligen krono- eller kyrkojord. Det har där-

för för föreningen framstått såsom ett intresse av den allra största vikt att söka få av kronan förvärva äganderätten till de markområden, varå turiststationerna och vissa andra av föreningens anläggningar äro belägna. Såvitt föreningen kan förstå, skulle detta icke heller för kronan innebära något egentligt men. Icke någon av de platser, varå de åsyftade anläggningarna äro belägna, är lämpad att utnyttjas för annat ändamål än turiststationsrörelse, och de olägenheter för kronans intressen, som till äventyrs skulle kunna härflyta av en dylik rörelse, föreligga ju redan nu. Praktiskt sett synes sålunda icke ur det allmännas synpunkt finnas skäl till invändning mot det ifrågasatta markförvärvet, även om turistföreningen framdeles skulle anse det lämpligt att till annan överlåta någon anläggning, där utvecklingen medfört, att den verksamhet, som föreningen genom sitt pionjärbete börjat och utvecklats, med större fördel kan fullföljas under andra former.

Föreningen har för sina anläggningar fått markupplåtelse på jord av olika kameral natur såsom renbetesland, kronoöverloppsmark, nationalpark, kronohemman och kyrkojord. Föreningen söker nu samtidigt i fem framställningar tillstånd att förvärva markområden för turistanläggningar.

Föreliggande framställning gäller turiststationen i Västra Vålådalen. Å det till föreningen år 1922 upplåtna området därstädes uppförde föreningen under åren 1922—1923 en turiststation i 2 våningar med 11 gästrum, matsals- och sällskapsrum, köksutrymmen m. m. År 1930 utarrenderade föreningen turiststationen mot en viss årlig arrendesumma på villkor att föreningen allt fortfarande hade överinseende över anläggningens skötsel och drift. Trafiken till Vålådalen har under de sista åren ständigt stegrats, och flera tillbyggnader ha under de senaste åren kommit till stånd under samverkan mellan föreningen och dess arrendatorer. För att möjliggöra dessa utvidgningar blev det slutligen också nödvändigt att utöka det till turistföreningen upplåtna området, vilket skedde genom kontrakt i maj 1935 mellan länsstyrelsen i länet och föreningen. Efter senaste tillbyggnader omfattar anläggningen vid Vålådalen 7 byggnader och kan mottaga 65 gäster. Under sista åren har turiststationen emottagit cirka 1,000 gäster per år, och efter den nyligen fullbordade väganläggningen från Undersåker till Vålådalen finnes grundad anledning förmoda, att turisttrafiken till den redan populära platsen än ytterligare kommer att stiga.

Över turistföreningens framställning ha utlåtanden avgivits den 27 november 1936 av länsstyrelsen i Jämtlands län, efter hörande av vederbörande lappar och lappfogden i länet, samt den 15 december 1937 av kammarkollegiet. I anledning av vad kammarkollegiet framhållit i ärendet har länsstyrelsen den 26 februari 1938 ånyo avgivit utlåtande, därvid fogats förnyat yttrande av lappfogden. Härefter har turistföreningen i en den 20 augusti 1938 dagteknad skrift framfört påminnelser i anledning av vad som anförts i remissyttrandena. Slutligen har domänstyrelsen den 8 december 1938, med överlämnande av yttranden från förvaltaren för renbetesfjällens skogar och vederbörande överjägmästare, utlåtits sig i ärendet.

Lapparna i Tranris lappby ha vid ett av lappfogden den 11 februari 1936 hållet sammanträde uttalat såsom sin åsikt, att mark å renbeteslandet borde förbli i kronans ägo. Enligt deras förmenande skulle ett avsteg från denna princip medföra svårigheter dels för vederbörande myndigheter att kontrollera utnyttjandet av dessa marker, dels ock för lapparna vid dessas brukande av renbeteslandet för sin utkomst.

Lappfogden har avstyrkt bifall till ifrågavarande framställning under framhållande att lapparnas livs- och näringsintressen borde få gå före det privata affärsintresset.

Även *länsstyrelsen* har avstyrkt bifall till turistföreningens framställning. Länsstyrelsen har yttrat bland annat följande.

Förevarande turiststation i Västra Vålådalen synes i främsta rummet åsyftas, då föreningen hävdar den uppfattningen, att ur det allmännas synpunkt några skäl icke torde finnas till »invändning mot det ifrågasatta markförvärvet, även om turistföreningen framdeles skulle anse det lämpligt att till annan överlåta någon anläggning, där utvecklingen medfört, att den verksamhet, som föreningen genom sitt pionjärarbete börjat och utvecklat, med större fördel kan fullföljas under andra former». Mycket betydande belopp lära av den nuvarande arrendatorn av stationen ha nedlagts på dennas förbättrande och utvidgning. Om det ifrågasatta köpet medgives, kan det därför förutses att turistföreningen i en nära framtid kommer att helt överlåta stationen å arrendatorn för att bereda honom säkerhet för hans i anläggningen investerade kapital. Ett bifall till den nu gjorda ansökningen kan därför sägas innebära en försäljning av ifrågavarande markområden till enskild person, vilket ur principiell synpunkt icke kan anses tillrådligt på grund av de konsekvenser det med all säkerhet skulle medföra. Härtill kommer även, att en del lappar ha sina vintervisten icke långt från Västra Vålådalen och att följaktligen en tätare bebyggelse inom denna för skidsport mycket lämpade trakt ur lappväsendets synpunkt icke är önskvärd.

Kammarkollegiet har framhållit, att skäl torde saknas att beträffande det mindre av ifrågavarande båda områden tillmötesgå turistföreningens framställning. Beträffande det större området har kollegiet yttrat i huvudsak följande.

Området ligger icke isolerat i fjällen, om det också är ytterst i bygden. Väg (s. k. ödebygdsväg) leder till platsen, där andra bosättningar finnas i omedelbar närhet, låt vara att de därstädes boende i sin egenskap av krono- arrendatorer stå under större kontroll än enskilda jordägare. Å platsen, som särskilt väl synes lämpa sig till vilo- och rekreationsort samt vintersportplats, drives pensionatsrörelse även annorstädes än å turiststationen. Denna utgör sålunda endast en del av den bosättning i Vålådalen, som kan inverka på lapparnas rörelsefrihet därstädes.

De framställda invändningarna mot en försäljning synes mindre vända sig emot ett turistföreningens förvärv av området för turiststationen i Vålådalen än mot de konsekvenser, som kunde inträffa om stationen från föreningen komme i helt privat ägo, samt den betydelse försäljningen kunde ha som prejudikat för andra innehavare av nyttjanderätter inom de till renbetesfjällen lagda områdena. Ansökningen avser emellertid, att föreningen skall vara ägare av ifrågavarande område. Den härstädes bedrivna verksamhetens allmännyttiga karaktär intager en sådan särställning, att en försäljning till föreningen icke medför den konsekvensen att samma förmån behöver medgivas andra, som bedriva hotell- eller pensionatsrörelse. Denna princip torde i tidigare fall ha av Kungl. Maj:t godkänts. Med hänsyn härtill samt då, såsom förut berörts, förhållandena på platsen knappast torde innebära ökade svårigheter för lapparna och föreningen redan nu för obegränsad framtid besitter området, så länge den använder detsamma för omhandlade ändamålet, lärer en upplåtelse med äganderätt till föreningen icke kunna för-

väntas medföra några vådor men väl vara av betydelse för densamma i dess allmångagnande verksamhet.

Erinras må tillika, att förhållandena i Jämtlands län, där turistpensionat och hotell ligga utspridda mångenstädes i fjälltrakterna, synas med avseende å renskötselns ställning och beroende av turisttrafiken i många avseenden få bedömas annorlunda än då det gäller Norrbottens och Västerbottens läns lappmarksområden.

Tillfredsställande skydd mot områdets överlåtande av föreningen till enskild torde kunna vinnas, därest försäljningen förbindes med återköpsrätt enligt lagen den 20 juni 1924 (nr 384) om återköpsrätt till fast egendom att inträda för den händelse området skulle användas för andra ändamål än vid upplåtelsen avsetts.

Ifrågavarande område är enligt lagen den 18 juni 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige att hänföra till renbetesfjällen. En överlåtelse till turistföreningen skulle medföra, att lapparnas nuvarande rättigheter att förfoga över området i vissa avseenden skulle inskränkas genom att renbeteslagens bestämmelser beträffande enskild tillhörig mark bleve tillämpliga. Sålunda skulle föreningen bli berättigad att i viss utsträckning utkräva ersättning av lapparna för skada som deras renar kunde komma att föröva å området, varjämte lapparna tillkommande rätt att taga virke i skogen å området till bränsle och annat eget behov skulle inskränkas. På grund av upplåtelseområdets jämförelsevis ringa storlek och begränsningens obetydliga omfattning lär i detta sammanhang kunna bortses från lapparnas förlust beträffande skogsfångst å området. Detsamma gäller inskränkningen av lapparnas jakträtt.

Däremot synes böra förebyggas möjligheten att skadestånd skulle kunna uttagas av lapparna för renskada. Förbehåll härom torde lämpligen kunna angivas i upplåtelseavtalet, vare sig detta förbehåll sedermera må anses böra för publicitetens skull i samband med avstyckningen upptagas såsom ett område åvilande avstyckningsservitut eller intecknas i den försålda fastigheten med förmånsrätt före annan inteckning till säkerhet för befrielse för renägare att utgiva ersättning för av renar å området förorsakad skada i annat fall än då skadan skett i syfte att tillskynda förlust.

En blivande köpeskillning för området synes enligt 5 § 2 stycket renbeteslagen böra disponeras till förmån för lapparna. Med hänsyn till det obetydliga belopp, till vilket köpeskillningen kan beräknas uppgå, torde densamma lämpligen kunna tillgodoföras det jämtländska lappväsendets fond.

Föredraganden i kammarkollegiet, *t. f. kammarrådet P. Gavelius*, har anført *avvikande mening* från kollegiets beslut. Han har sålunda ansett, att kollegiet, enär de skäl som åberopats till stöd för ansökningen icke syntes härande och ett medgivande till en överlåtelse med äganderätt i föreliggande fall syntes kunna medföra betänkliga konsekvenser, bort avstyrka bifall till framställningen även beträffande det större området.

Länsstyrelsen har i anledning av kammarkollegiets utlåtande anført bland annat följande.

Länsstyrelsen vidhåller sin tidigare meddelade ståndpunkt i ärendet. Beträffande kammarkollegiets förslag om att en klausul om återköpsrätt borde intagas i villkoren vid en eventuell försäljning anser länsstyrelsen, att ett återköp skulle bli synnerligen olämpligt och för lappväsendet besvärande. Drivande av turiststationsrörelse ligger så helt vid sidan av lappväsendets övriga

uppgifter att en sådan eventualitet under inga förhållanden borde ifrågasättas. Det är riktigt, att turiststationen i Västra Vålådalen ligger nära ena yttergränsen av renbeteslandet. Men enär detta renbetesland är av särskild vikt för renskötseln, bör det också beredas särskilt skydd. Dit ha nämligen flera lappfamiljer förlagt sina vintervisten och stora mängder av renar förekomma där under större delen av året. Det synes under sådana förhållanden vara uppenbart, att en vidsträcktare bebyggelse i Västra Vålådalen skulle vara för renskötseln mycket olämplig och att den största varsamhet bör vidtagas så att de för renskötseln störande momenten icke ökas.

I sin omförmälda påminnelsekrift av den 20 augusti 1938 har *turistföreningen* bland annat yttrat:

Rättsligt sett ställer sig förhållandet mellan föreningen och arrendatorn, Gösta Olander, på följande sätt. De av Olander bekostade tillbyggnaderna till föreningens ursprungliga byggnader äro föreningens egendom, likaså nya fristående byggnader, som bekostats gemensamt. Till fristående nya byggnader, som Olander ensam bekostat, har föreningen icke äganderätt; desamma kunna därför av honom borttagas. För sina nedlagda medel har Olander icke någon säkerhet. Då utgångspunkten var att föreningen icke ville nedlägga mera än ett begränsat belopp av egna medel, har naturligen föreningen icke kunnat påtaga sig någon ovillkorlig betalningsskyldighet för vad Olander nedlagt eller någon lösningsskyldighet till de av honom uppförda byggnaderna; en begränsad sådan skyldighet ingår dock i uppgörelsen. Tanken har varit, att Olander skulle kunna av inkomsterna från anläggningen så småningom amortera det av honom investerade kapitalet. Därför har arrendet satts till ett lågt belopp, och det har varit underförstått, att Olander skulle, så länge han väl skötte anläggningen, kunna göra anspråk på förnyade arrendeupplåtelse.

Emellertid har ifrågavarande ekonomiska sammanblandning med tiden visat sig ytterst oförmånlig. Olander har åsamkat sig en betydande skuldbörda. Att amortera skulden på sätt ovan angivits med stöd av inkomsterna från anläggningen är naturligen alltid förenat med ett betydande riskmoment, när det såsom här är fråga om en turistanläggning, som kan hållas öppen endast under begränsade säsonger och där publikfrekvensen måste bli ytterst växlande icke blott med hänsyn till väderlek och dylika faktorer utan även på grund av svängningarna i de allmänna ekonomiska konjunkturerna. Vad som i detta fall är av den största betydelse är emellertid risken för att Olander — innan skulden hunnit amorteras — skulle avlida eller av sjukdom bli hindrad att fortsätta sin verksamhet på platsen. Denna risk har för Olander blivit en källa till ständig oro och har därigenom också försatt föreningen i en svår situation.

Vad angår de skäl, som åberopats mot turistföreningens ansökan, har lapparnas och renskötselns intresse i första rummet framdragits. Turistföreningen har aldrig riktigt kunnat fatta innebörden i denna invändning. Av yttrandena skulle man kunna få den föreställningen, att föreningens tomplats — omedelbart gränsande till gårdsplatsen för Västra Vålådalens kronohemman — och dess allra närmaste omgivningar utgöra en vanlig uppehållsplats för renar. Detta kan dock uppenbarligen icke ha varit meningen. Renar synas aldrig i gårdens och turiststationens omedelbara närhet. Icke ens uppe på det ovanför turiststationen belägna Ottfjället förekomma renar allmänt. De uppehålla sig merendels långt västligare.

Vad som åsyftas är egentligen, att gästerna på stationen under sina strövtåg i fjällen kunna skrämra renarna och därigenom vålla svårigheter för lapparna. Men detta utgör endast en detalj i ett större problem, som möter överallt,

där turistväsen och renskötsel förekomma på samma trakt. Och icke lära statsmakterna vara sinnade att ur denna synpunkt kväva turistväsendet i fjällen eller hindra dess naturliga utveckling. Vad Västra Våldalen angår finnas redan två turistanläggningar, nämligen föreningens och kronoarrandatorn Möllers, och den fara för renskötseln, som i nämnda ort kan uppstå på grund av turisternas närvaro, existerar således redan och kan aldrig undvikas, med mindre förbud mot stationernas fortsatta drivande utfärdas. Och om häremot anmärkes, att avsikten endast är att söka hindra en ökning av antalet turister, vill föreningen nämna, att detta icke på något sätt sammanhänger med frågan om föreningen har äganderätt eller nyttjanderätt till marken, ty föreningen kan även med nyttjanderättstitel utvidga anläggningen så långt det ifrågavarande tomtområdet räcker.

Ett vida bättre motskäl än hänvisningen till lapparnas direkta intressen innebär framhållandet av att överlåtelse i detta fall av äganderätt till turistföreningen skulle skapa ett prejudikat och att det därefter skulle möta svårigheter att vägra äganderättsöverlåtelser i fjälltrakterna till andra institutioner eller enskilda personer. Jämväl föreningen är av den uppfattningen att en allmän utveckling i riktning mot enskilda jordförvärv i fjällen skulle vara av ondo. Men även om det kan synas förmätet har verkliga föreningen utgått från att den intar en sådan särställning, att ett tillmötesgående mot föreningen icke skulle behöva skapa ett prejudikat.

Återstår det kanske viktigaste skälet, nämligen att turistföreningen skulle få möjlighet att överföra äganderätten på någon, som kunde anses vara icke önskvärd markägare. Detta är naturligen teoretiskt riktigt. Invändningen förklarar emellertid väsentligen sin betydelse, om kronan förbehåller sig återköpsrätt. Det har sagts, att denna rätt skulle vara av mindre värde på grund av den därmed förenade inlösningsskyldigheten i fråga om byggnader och svårigheten att efter återköpet nyttiggöra anläggningen. Enligt föreningens uppfattning innebär återköpsrätten ett sådant band på ägaren och medför ett sådant försvagande av äganderättens ekonomiska värde, att själva dess tillvaro utgör ett väsentligt hinder mot all frivillig försäljning. I detta sammanhang vill föreningen understryka, att den, om äganderätten får förvärfvas, icke har för avsikt att överlåta denna på Olander utan ämnar tillgodose hans intressen antingen genom in-teckningar eller genom att med honom bilda ett aktiebolag, på vilket äganderätten överlåtes. Skulle Kungl. Maj:t anse, att det för kronan skulle vara möjligt att överlåta äganderätten på ett redan från början bildat aktiebolag i stället för på föreningen, vill föreningen härmed förklara, att den skulle vara fullt tillfreds därmed. En aktiebolagsbildning skulle kunna tänkas ske efter sådana riktlinjer, att bolagets aktiekapital uppdelades i stamaktier och preferensaktier, av vilka turistföreningen behölle stamaktierna och Olander övertog preferensaktierna, samt att stamaktiernas ägare förbehölles rätt att tillsätta flertalet styrelseledamöter. Föreningen skulle kunna tänkas dessutom göra en fristående utfästelse i förhållande till kronan att icke frivilligt avhända sig sina aktier annat än till person som av Kungl. Maj:t godkändes.

Förvaltaren för renbetesfjällens skogar har förklarat sig icke ha något att erinra mot försäljning av det större av ifrågavarande båda områden. Det mindre området borde däremot enligt hans mening fortfarande endast utarrenderas till turistföreningen.

Överjägmästaren har ansett sig böra helt avstyrka bifall till turistföreningens framställning. Han har härvid i huvudsak åberopat de skäl, som anförts av reservanten i kammarkollegiet samt av länsstyrelsen.

Domänstyrelsen har för sin del hemställt om bifall till turistföreningens ansökan på det sätt och de villkor, som förordats av kammarkollegiet. Styrelsen har framhållit, att den ej kunde finna annat än att de farhågor, som yppats beträffande konsekvenserna av en försäljning till turistföreningen av det större av de två områdena, måste anses överdrivna. De förmenta olägenheter för renskötseln, som befarats uppstå, därest kronan skulle avhända sig äganderätten till sagda område, kunde uppenbarligen uppkomma även vid den nuvarande upplåtelseformen.

Genom beslut den 30 december 1938 anbefalldes Kungl. Maj:t länsstyrelsen i Jämtlands län att på turistföreningens bekostnad vidtaga åtgärder för kartläggning och värdering av det större av de med framställningen avsedda områdena ävensom att i samband därmed undersöka, huruvida områdets dåvarande avgränsning vore lämplig vid en försäljning samt huruvida såsom köpevillkor borde uppställas förbud mot områdets inhägnande. Sedan distriktslantmätaren i Undersåkers distrikt på uppdrag av länsstyrelsen under år 1939 värderat och upprättat en karta över förevarande område samt delar av angränsande områden ävensom verkställt den anbefallda undersökningen, har länsstyrelsen den 11 mars 1940 ånyo avgivit utlåtande i ärendet. Vid utlåtandet funnos fogade såväl yttranden av vederbörande lappfogde och distriktslantmätare som nyssnämnda karta.

Distriktslantmätaren har anfört i huvudsak följande.

Det arrenderade området, sådant det nu uppmätts, är å kartan angivet med röd kantfärg. Saluområdets gränser böra emellertid med hänsyn till lämplig skiftesläggning bli ungefär sådana som å kartan utmärkts med grå kantfärg. Det med sistnämnda färg utmärkta området innehåller i areal cirka 5.90 hektar. Utvidgningen i väster motiveras av behovet av ökat utrymme vid uppfartsvägen och gårdsplanen utanför huvudbyggnaden. Den föreslagna gränsen är utstakad under hänsynstagande till att arrendatorn av fastigheten Västra Vålådalen 1¹, P. O. Möller, här hävdar en del mark under Vallbo 1¹. I söder bör området skäligen sträcka sig fram till landsvägen. I öster har utvidgning skett med hänsyn till de anläggningar o. d., som kunna visa sig erforderliga vid en turiststation av denna storleksordning.

Någon anledning att såsom köpevillkor uppställa förbud mot områdets inhägnande synes i stort sett icke föreligga. Detta har också vitsordats av arrendatorn Möller, som emellertid ansett önskvärt, att områdets sydvästra del icke avstängdes under vintertiden, emedan detta skulle i viss mån hindra utnyttjandet av den övningsbacke, som gästerna å hans pensionat vanligen använde.

Efter överläggning med bland annat vederbörande lappfogde och revirförvaltare ävensom sekreteraren hos svenska turistföreningen, vilka närvarit vid den ifrågavarande undersökningen, samt efter jämförelse med likartade upplåtelse har jag funnit skäligt åsätta det sålunda utvidgade området ett värde av 1,000 kronor, beräknat efter cirka 180 kronor per hektar.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot att i köpeavtalet gränserna för området bestämdes i enlighet med distriktslantmätarens förslag. Området har av länsstyrelsen ansetts kunna försäljas utan annat villkor i fråga om rätten till dess inhägnande än att gränsen till områdets sydvästra del hölles öppen vintertid. Den föreslagna köpeskillingen har länsstyrelsen funnit skälig.

Statskontoret har härefter i remissutlåtande den 21 februari 1941 yttrat i huvudsak följande rörande köpeskillingen för området.

Efter förräntning av 4 procent skulle den föreslagna köpeskillingen, 1,000 kronor, lämna en avkastning av 40 kronor per år. Enligt gällande arrendekontrakt uppgår emellertid avgälden för de av turistföreningen nu disponerade områdena, enligt kontraktet tillhopa cirka 3 hektar, till 50 kronor per år. Enbart detta mindre område har alltså efter 4 procent förräntning ett kapitalvärde av 1,250 kronor, motsvarande cirka 415 kronor per hektar. Med ledning av denna siffra skulle det nu till försäljning föreslagna området, 5,9 hektar, ha ett värde av cirka 2,450 kronor.

I anslutning till det anförda får statskontoret som sin uppfattning framhålla, att köpeskillingen för det till försäljning föreslagna området, 5,9 hektar, ej bör understiga 2,500 kronor. Efter 4 procent ränta skulle denna köpeskillning tillföra lappväsendet 100 kronor per år eller samma belopp, som torde kunna påräknas vid utarrendering av hela det utökade området i analogi med den tidigare fastställda arrendeavgälden.

Med hänsyn till lapparnas berättigade intressen och den omständigheten att den eventuella försäljningen sker mot såväl lapparnas uttalade önskemål som de myndigheters åsikt, som handhava den lokala lappadministrationen, synes någon nedsättning av köpeskillingen såsom kompensation för turistföreningens verksamhet i detta fall ej böra ifrågakomma.

Köpeskillingen bör enligt statskontorets mening tillföras jämtländska renbetesfjällens skogsfond, vilken fond år 1898 bestritt kostnaden för inköp av hemmanet Vallbo nr 1, varå ifrågavarande område är beläget. Såsom ytterligare skäl härför må anföras, att köpeskillingen genom att redovisas till sistnämnda fond kan tagas i anspråk för inköp av annan mark för renbetesfjällens räkning.

Jag vill till en början erinra om att Kungl. Maj:t efter riksdagens medgivande på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet genom beslut den 17 mars 1939 medgivit försäljning till svenska turistföreningen av ett område om 8.9885 hektar inom Abisko nationalpark för ett pris av 450 kronor. I samband med avlåtandet den 5 mars 1937 till riksdagen av proposition (nr 218) rörande nämnda ärende yttrade vederbörande departementschef, att, ehuru väl principiella erinringar kunde göras mot försäljningen, statsmakterna dock, med hänsyn till turistföreningens betydelsefulla allmännyttiga uppgift och verksamhet, i det föreliggande fallet syntes böra visa föreningen tillmötesgående.

Enahanda synpunkter torde vara avgörande vid prövning av det ärende, varom nu är fråga. Med hänsyn till vad i ärendet framkommit anser jag mig emellertid endast böra förorda försäljning av det område, varå turiststationen är belägen, utökat på sätt vederbörande distriktslantmätare föreslagit. Saluområdet, vilket med grå kantfärg är inlagt å den i det föregående omförmälda år 1939 upprättade kartan, skulle följaktligen komma att innehålla en areal av omkring 5.90 hektar. Tillräckliga skäl synas mig icke för närvarande ha förebragts för en försäljning av det mindre av de med föreningens framställning avsedda områdena.

Vad angår köpeskillingen för det av mig till försäljning förordade området finner jag denna med hänsyn till omständigheterna i förevarande fall

icke böra bestämmas till högre belopp än det området vid distriktslantmätarens undersökning åsatta värdet, 1,000 kronor, vilket värde av länsstyrelsen befunnits vara skäligt. Vid försäljningen torde i övrigt böra knytas villkor av i huvudsak det innehåll som av kammarkollegiet och länsstyrelsen föreslagits. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles närmare fastställa villkoren för försäljningen.

På skäl som av statskontoret anförts synes köpeskillingen för ifrågavarande område böra tillgodoföras jämtländska renbetesfjällens skogsfond.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det av mig i det föregående angivna markområdet av omkring 5.90 hektar å kronohemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Vallbo nr 1 vid Västra Vålådalen i Undersåkers socken av Jämtlands län må försäljas till svenska turistföreningen på i huvudsak de villkor, som av mig förordats, ävensom att köpeskillingen må tillgodoföras jämtländska renbetesfjällens skogsfond.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz af Petersens.